

КЛЮЧОВІ ГРАВЦІ ТА ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ: СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Метою написання статті є виокремлення основних фігурантів впливу на глобальне середовище, дослідження трансформації ролі провідних країн світу у зв'язку зі змінами, що відбуваються останнім часом на світовій арені, та аналіз процесів трансформації глобального світу.

У процесі написання статті використано загальнонаукові методи дослідження – аналіз і синтез, абстрагування, індукцію. Застосування історичного та системного підходів зумовило цілісність і логічність виконаного дослідження та обґрунтованість отриманих висновків.

Для здійснення оцінки місця країн на глобальній світовій арені ми застосували розширений набір макроекономічних показників, що враховує аспекти демографічного характеру, бідності, нерівномірності розподілу доходів населення.

Визначено, що ключовими гравцями на світовій глобальній арені нині є США, Європейський Союз і Японія. Безумовним важливим гравцем став Китай, стрімко підсилює свої позиції Індія. Російська Федерація не залишається поза увагою світового суспільства лише завдяки своїй непередбачуваній та неадекватній поведінці у міжнародних відносинах.

З'ясовано, що визначним чинником подальшого розвитку глобального середовища стає, беззаперечно, перехід від третьої до четвертої промислової революції, що зумовлює необхідність пошуку людиною свого місця у повністю автоматизованому і роботизованому виробничому процесі.

Подальші дослідження цієї проблематики мають бути спрямовані на розширення застосованої методики оцінки шляхом урахування в ній показників впливу економічної діяльності в кожній країні на стан довкілля.

Ключові слова: глобальне середовище, національна економіка, макроекономічні показники, динаміка економічного розвитку, промислова революція, економічне зростання.

JEL classification: O19

Вступ і постановка проблеми. Останні роки характеризуються появою принципово нових чинників, що швидко та несподівано трансформують глобальне середовище, яке вважали достатньо сталим і передбачуваним ще на початку XXI ст. До таких чинників можна віднести зміну зовнішньополітичної парадигми США після приходу до влади президента Дональда Трампа, стрімке зростання економіки Індії та деяку стабілізацію у розвитку Китаю, занепад економіки РФ, що постійно прискорюється внаслідок проведення світовим співтовариством узгодженої політики стримування агресора після переділу державних кордонів у Європі Російською Федерацією. І найбільш визначальним, на наш погляд, є об'єктивний чинник – перехід розвинених країн від третьої до четвертої індустріальної революції. Усе глобальне суспільство увійшло в нову, ще не досліджену фазу розвитку, в якій ключові ролі між гравцями можуть серйозно і непередбачувано змінитися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади світового геоекономічного порядку, розвитку міжнаціонального економічного співробітництва в умовах глобалізації дістали комплексне відображення у працях вітчизняних і зарубіжних учених, таких як Дж. Айкенберрі, З. Бжезинський, О. Г. Білорус, О. А. Борділовська, Л. Ф. Гайдуков, Ф.-С. Геді, С. О. Гуткевич, О. А. Єрмакова, Р. О. Заблоцька, Н. С. Зарицька, А. Колот, Д. Лук'яненко, О. Матвеева, Ю. М. Пахомов, І. І. Погорська, А. М. Поручник, С. О. Радзівська, Я. М. Столярчук, І. П. Фамінський, М. Фергюссон, Дж. Франкоіс, А. С. Філіпенко, О. А. Чугаєв, О. І. Шнирков, О. Я. Якубовський, та багатьох інших.

Невирішені частини проблеми. Четверта промислова революція, за прогнозами провідних експертів, може призвести до перерозподілу місць країн у глобальній конкуренції, передусім завдяки формуванню під її впливом нових моделей економічного зростання країн. У рейтингу

Таблиця 1. Основні макроекономічні показники окремих країн світу станом на 1990 р.*

Показники	США	СРСР	Китайська Народна Республіка	Республіка Індія	Російська Федерація	Японія
Розмір ВВП за поточним курсом, млрд дол. США	5979,6	2660,0	360,9	316,7	516,8	3140,0
Темпи економічного зростання, %	2,06	-5,0	9,15	5,38	-5,11	5,56
Розмір ВВП на душу населення за ПКС, дол. США на особу	23 954	9130	987	1134	8013	19 454

* Складено авторами за даними Світового банку. Джерело: <https://data.worldbank.org/> [2].

компаній світу в десятці найбагатших уже зараз домінують не виробники нафтової, газової, металургійної чи інших сировинних сфер, а технологічні та сервісні компанії. Хоча ще декілька років тому ситуація була протилежною, що відповідним чином впливало на формування структур економіки країн. На думку К. Шваба, президента WEF (Всесвітнього економічного форуму), в умовах високої швидкості радикальних змін технології і їх розповсюдження у світі бідні країни можуть стати ще біднішими, але й багаті країни можуть зазнати значних потрясінь у зв'язку з масовою роботизацією виробництва [10, с. 12].

У такій ситуації надзвичайно актуалізується питання визначення змісту та особливостей сучасних трансформацій глобального світу в розрізі ключових гравців і процесів.

Мета та завдання статті. Метою написання цієї статті є виокремлення основних фігурантів впливу на глобальне середовище, дослідження трансформації ролі провідних країн світу у зв'язку зі змінами, що відбуваються останнім часом на світовій арені, та аналіз процесів трансформації глобального світу. Відповідно до цієї мети постає завдання вибору інструментарію для оцінки динаміки та потенціалу розвитку країн з урахуванням впливу різних чинників.

Основні результати дослідження. Наприкінці ХХ ст. ключовими показниками для оцінки економічного розвитку країни та її успішності

на світовій арені слугували ВВП на душу населення і темпи економічного зростання. В табл. 1 подано дані про стан цих показників країн-лідерів глобального світу 1990 р. і тих країн, які вже в той час демонстрували потенціал швидкого розвитку.

Як доводять дані табл. 1, беззаперечними лідерами світової економіки на той час були США та Японія. Радянський Союз, виснажений гонитвою в озброєнні, демонстрував штучний показник ВВП на душу населення, який менший за показники Японії та США відповідно в 2 та 2,5 разу. Розгляд Російської Федерації, як одного з ключових гравців глобальної світової системи, зумовлений тим, що ця країна позиціонує себе правонаступницею СРСР, утримує ядерну зброю і погрожує можливістю її застосування у випадку непорозуміння із опонентами. КНР і Республіка Індія у 1990-х рр. демонстрували низький рівень економічного розвитку; проте їхні перспективи вже тоді виглядали набагато кращими, ніж у СРСР, зважаючи на темпи економічного зростання цих країн.

У 2016 р. в переліку країн-лідерів беззаперечно з'являється ще й Європейський Союз – інтеграційне угруповання країн Європи, яке упродовж якихось десяти років стало новим економічним і політичним полюсом на світовій арені. Основні макроекономічні показники країн за 2016 р. відображено у табл. 2.

Таблиця 2. Основні макроекономічні показники окремих країн світу станом на 2016 р.*

Показники	США	Європейський Союз	Китайська Народна Республіка	Республіка Індія	Російська Федерація	Японія
Розмір ВВП за поточним курсом, млрд дол. США	18 569,1	16 487,0	11 199,1	2263,5	1283,2	4939,4
Абсолютне збільшення показника щодо 1990 р.	12 589,5	–	10 838,2	1946,8	766,4	1799,4
Приріст показника до 1990 року, %	210,5	–	3003,1	614,7	148,3	57,3
Темпи економічного зростання, %	2,31	2,1	6,5	7,02	-0,1	1,44
Розмір ВВП на душу населення за ПКС, дол. США на особу	57 467	38 300	15 535	6572	23 163	41 470
Абсолютне збільшення показника щодо 1990 р.	33 513	–	14 548	5438	15 150	22 016
Приріст показника до 1990 р., %	139,9	–	1474,0	479,5	189,1	113,2

* Складено авторами за даними Світового банку. Джерело: <https://data.worldbank.org/> [2].

Аналіз даних табл. 2 доводить, що найуспішнішим гравцем глобального економічного середовища за період 1990–2016 рр. є США, які змогли забезпечити подвоєння ВВП і майже в півтора рази збільшення цього показника на одну особу. Ще більш разючі результати демонструє Китай, якому вдалося збільшити абсолютний розмір ВВП на 10 838,2 млрд дол. (порівняно менше, ніж у США), проте це становило 3003,1 % (!) приросту. ВВП Китаю на одну особу збільшився за той самий період на 1474 %. Індії вдалося збільшити ВВП за розглянутий період на 614,7 %, а рівень ВВП на душу населення – на 479,5 %. Європейський Союз, який на сьогодні об'єднує 28 країн Європи, змагається із США та Китаєм за першу сходинку в рейтингу найбільших економік світу. А стабільний лідер глобального середовища кінця ХХ ст. – Японія, попри неоптимістичні прогнози щодо її майбутнього, також не поспішає відходити на другорядні ролі в світі.

Щоб оцінити сучасну «розстановку сил» на світовій арені та визначити потенціал економічного розвитку країн в умовах сучасних технологічних перетворень, зазначимо потенційні наслідки четвертої промислової революції для зростання виробництва з урахуванням останніх економічних тенденцій та інших факторів, що забезпечують це зростання [4].

За прогнозом Світового банку, упродовж найближчих десяти років відбуватиметься сповільнення темпів зростання світової економіки – приблизно до 2,3 % на рік, відповідно до циклічного характеру її розвитку. Серед основних роз'яснень – природне внормування темпів зростання, нераціональне використання капіталу та надмірні борги держав [2].

Потужною демографічною тенденцією, яка впливатиме на технологічний прогрес, є старіння населення. Зростання населення Землі й далі відбуватиметься високими темпами (за деякими прогнозами, чисельність населення у 2050 р. становитиме 9 млрд людей, тобто приріст складе 25 %). Проте «народжуваність падає нижче рівня відтворення в багатьох регіонах світу, не тільки в Європі, а й у Південній Америці, і в країнах Карибського басейну, в багатьох країнах Азії, у тому числі Китаї і Південній Індії» [10, с. 28]. Існує цілком логічна думка, що це негативно вплине на темпи накопичення та інвестування в світі.

Продуктивність – найважливіший чинник, що визначає довгострокове зростання та підви-

щення рівня життя в умовах технологічної революції. Протягом останнього десятиліття динаміка рівня світової продуктивності (зокрема продуктивності праці), незважаючи на експоненціальне зростання технологічного прогресу, залишалася на застійному рівні; спостерігається очевидна нездатність технологічної інновації забезпечити вищі рівні продуктивності, що є однією з найбільших економічних загадок [10, с. 29–30].

Зростання нерівності в більшості країн світу, розвиток інновацій змушує компанії замінювати працю капіталом, і, як наслідок, відбувається зниження питомої ваги праці в структурі ВВП. Переважна більшість розвинених країн, а також світові економіки зі швидкими темпами зростання, зокрема Китай, вже зазнали суттєвого зниження частки праці у ВВП [10, с. 15].

Позитивним впливом технологічних перетворень буде поступове зменшення жорсткої причинно-наслідкової залежності між зростанням виробництва і потребою в ресурсах завдяки створенню економіки замкнутого циклу, яка є самовідновлювальною [7]. Швидкий технологічний прогрес у галузі поновлюваних джерел енергії робитиме свій внесок у пом'якшення наслідків кліматичних змін.

Такий набір чинників впливу різноспрямованої дії вимагає ускладнення аналітичного апарату та застосування нових моделей оцінки успішності країн на світовій арені. На сьогодні існує багато моделей оцінки, які передбачають вимірювання успішності країн інтегральними (або агрегованими) показниками. Так, у 2017 р. Всесвітній економічний форум для визначення ролі та місця країн у глобальному середовищі запропонував Індекс інклюзивного розвитку (Inclusive Development Index, IDI). Три групи показників, які він у собі інтегрує, вимірюють 1) економічне зростання і розвиток країни; 2) ступінь залученості населення країни до використання її багатств (ступінь нерівності); 3) рівень наступності поколінь та стійкості розвитку [1].

Раніше запропонований науковцями Індекс реального прогресу (Genuine Progress Indicators, GPI) – це складний статистичний агрегат, що несе в собі спробу врахувати в оцінці такі показники, як збиток від забруднення навколишнього середовища, рівень злочинності, кількість розлучень і багато інших аспектів суспільного життя. У 2012 р. під егідою ООН

у рамках глобальної ініціативи «Мережа рішень сталого розвитку» з'явився рейтинг «Міжнародний індекс щастя» (Happy Planet Index). Головною його ідеєю є використання в дослідженнях не лише економічних, а й соціальних досягнень країн [5].

На наш погляд, застосування єдиної агрегованої оцінки призводитиме до нівелювання впливу кожного окремого фактора і робитиме порівняльну оцінку країн неінформативною з огляду на поставлене цим дослідженням завдання. В цій роботі для порівняльної характеристики досліджуваних країн і визначення потенціалу їхнього подальшого розвитку застосовано сукупність показників, наближених до методики ООН, що використовують для визначення належності країни до певної групи за рівнем економічного розвитку [6, с. 44]. В табл. 3 подано розширений аналіз макроекономічних показників, що, на нашу думку, можуть достатньо показово відобразити макроситуацію у країнах в умовах впливу вищезокреслених тенденцій і факторів глобальної економіки.

США мають найбільшу економіку в світі упродовж останнього століття. Темпи економічного зростання є стабільними, динаміка ВВП на душу населення зростає. Рівень зайнятості в країні склав у 2017 р. 58,8 %, скоротившись порівняно із 2006 р. на 3,3 %. Порівняно високий рівень безробіття має тенденцію до зниження, але в умовах технологічних перетворень високий ризик обернення цієї динаміки на негативну. Лише 1 % населення США мешкає за межею бідності. Країна має потужний прошарок людей працездатного і допрацездатного віку. Тому можна передбачити, що негативного впливу з боку демографічного чинника на темпи накопичення та інвестування в країні у найближчому майбутньому не відбудеться. Окремо зазначимо гендерний фактор розвитку економіки США: в цій країні жінки досягли найбільшої рівності в правах і беруть участь у створенні ВВП країни так само ефективно, як і чоловіки. Можна передбачити, що прогнозні негативні гендерні зрушення в економіках країн унаслідок промислової революції не позначатся на

Таблиця 3. Аналіз показників економічного розвитку досліджуваних країн (2016 р.)*

№ пор.	Показник порівняння	США	Європейський Союз	Китайська Народна Республіка	Республіка Індія	Російська Федерація	Японія
Темпи зростання економіки і добробуту							
1	Розмір ВВП за поточним курсом, млрд дол. США	18 569,1	16 487,0	11 199,1	2263,5	1283,2	4939,4
2	Темпи економічного зростання, %	2,31	2,1	6,5	7,02	-0,1	1,44
3	Розмір ВВП на душу населення за ПКС, дол. США на особу	57 467	38 300	15 535	6572	23 163	41 470
4	Рівень бідності, % та тенденція змін	1,0 const	0,0 const	1,9 зменшується	21,2 зменшується	13,5 зростає	0,3 зменшується
5	Коефіцієнт (індекс) Джині, %	40,8	29,9	46,9	36,8	39,9	24,9
Демографічні показники							
5	Частка працездатного населення у загальній кількості, %	65,7	65,5	71,1	66,2	68,2	60,1
6	Медіанний вік населення, років і тенденція зміни	37,62 зростає	45,89 зростає	36,95 зростає	26,68 зростає	38,73 зростає	46,35 зростає
7	Кількість пенсіонерів на одного працюючого, осіб на особу	0,45	0,21	0,15	0,09	0,33	0,45
Індекси споживчих цін та безробіття							
8	Середній рівень індексу споживчих цін, % та тенденція змін	1,9 зменшується	1,4 const	2,7 зменшується	7,5 зменшується	8,85 нестабільно	0,29 const
9	Середній рівень безробіття, % та тенденція змін	6,59 зменшується	6,2 зменшується	4,1 const	3,73 const	6,17 зменшується	4,0 зменшується

* Складено авторами на основі даних сайту «Мировой атлас данных». Джерело: <https://knoema.ru/atlas> [9].

розвитку США. Такі показники є беззаперечним доказом економічного лідерства США на глобальній арені. На користь внутрішніх механізмів економічного розвитку та їхньої здатності протистояти глобальним потрясінням свідчать дані доповіді Національної Ради розвідки США «Глобальні тенденції: парадокс прогресу», де зазначено, що «...США має чинники пружності: децентралізоване управління, диверсифікована економіка, інклюзивне суспільство, великі земельні ресурси, біологічна різноманітність, безпечні енерготехнології, глобальна військова сила» [8].

Стабільно високі темпи економічного зростання Європейського Союзу, високий рівень ВВП на душу населення, інноваційність економіки – ті здобутки, що отримали європейці в «обмін» на деякі обмеження національного суверенітету та розширення повноважень наднаціональних інститутів. Серед переваг – високий рівень демократичних свобод для населення, подолання проблеми бідності, низький рівень розшарування за доходами та інфляції. Серйозним фактором, що ускладнюватиме розвиток економіки ЄС, є старіння населення. Порівняно високим є рівень безробіття, який невдовзі може знизитися в умовах повернення «на батьківщину» високотехнологічних виробництв із країн, що розвиваються, завдяки зниженню працевітності багатьох галузей економіки. Можна цілком обґрунтовано зробити висновок про збереження високого статусу ЄС на перспективу й гідного місця на глобальній світовій арені.

Японія стабільно забезпечує високий рівень ВВП; динаміка її економічного зростання залишається на прийнятному рівні, що дає країні змогу стабільно збільшувати розмір ВВП на душу населення. Значною проблемою Японії є збільшення частки населення пенсійного віку і відповідно – тягаря на працездатне населення. Проте правильна організація фінансів дає можливість країні не відчувати значних незручностей з цього приводу. Середній індекс споживчих цін стоїть на найнижчому рівні серед досліджуваних країн.

Китайська Народна Республіка в період 1980–1990-х рр. демонструвала настільки стабільно високі темпи приросту економіки, що вже за підсумками 2014 р. світові інститути намагались переглянути її статус як країни, що розвивається, і віднести Піднебесну до економічно розвинутих країн, від чого китайський лідер

скромно відмовився, не бажаючи втрачати преференції, що їх традиційно надають менш розвинутих країнам в економічних і політичних відносинах. За показниками витрат на НДДКР та віддачі від інновацій за даними 2016 р. Китай навіть наближається до рівня США [11].

Потужний розвиток економіки позитивно позначився на економічному становищі населення країни, його добробут зростає, про що свідчить збільшення подушного ВВП і низький рівень інфляції, якого зміг добитись уряд КНР. Загалом успішне функціонування економіки Китаю привело до такого позитивного результату, як скорочення бідності. В країні висока частка працездатного населення, однак упродовж останніх 10 років зросла частка населення пенсійного віку (на 2,8%), і у подальшому ця тенденція зберігатиметься, про що свідчить збільшення медіанного віку населення. Демографічні зрушення можуть бути гальмівним чинником подальшого швидкого зростання країни в умовах четвертої промислової революції. Загалом темпи економічного зростання дещо сповільнюються протягом останніх десяти років.

Ще один велетень світової економіки за розміром людського потенціалу – Республіка Індія – цілком логічно прагне очолити густонаселений Південно-Азійський регіон, як більш розвинута і найбільша тут за ресурсним потенціалом економіка. Приріст економіки щорічно на 6–7% дав Індії змогу на початку ХХІ ст. вийти на провідні позиції в глобальному економічному просторі за досягнутими макроекономічними показниками і посісти десяту позицію за обсягом ВВП у світі. На сьогодні країна все ще має високий рівень бідності. Але успіхи в її подоланні дуже значні – за період 1983–2011 рр. рівень бідності скоротився більше ніж у 2,5 рази [9]. Кількість індійців, яких за рівнем економічного добробуту можна віднести до середнього класу і вище, становить уже не менше ніж 300 млн осіб, що наближає цю країну до показників ЄС. Це робить Індію в останні часи значним постачальником студентства і туристів на глобальній ринок. Молода нація, яка готова здобувати освіту і наполегливо працювати, достойна того, щоб до 2020 р. вийти на провідні позиції у глобальному середовищі, як це прописано у Концепції сучасного розвитку «Індія-2020» президента А. П. Дж. Абдул Калама [3]. Тому ми цілком обґрунтовано можемо очікувати зміцнення позиції Індії на глобальній арені.

Російська Федерація на сьогодні посідає дев'яте місце за розміром ВВП у світі. Країна сильно потерпала від світової валютно-фінансової кризи 2007–2008 рр. Пік падіння ВВП припав на 2009 р., оскільки РФ сприйняла цю кризу вже на її другій хвилі, що прокотилась саме сировинними ринками. У післякризовий період повернути докризові темпи зростання так і не вдалося. А політичні авантюри Росії 2014 і наступних років призвели до подальшого погіршення ситуації. Проте після 2015 р. спостерігається деяке поживлення в економіці, пов'язане здебільшого із новим зростанням цін на сировинних ринках, яке стримується накладеними санкціями. Темпи економічного зростання нестабільні і склали упродовж 2007–2017 рр. у середньому 0,3 %. Під впливом таких чинників стає цілком зрозумілою динаміка ВВП країни. Досягнувши свого максимуму у 2013 р., економіка РФ невпинно скорочується і за підсумками 2015–2017 рр. була наближеною до показника, досягнутого у 2007 р.

Щодо демографічних показників, то спостерігається зменшення частки зайнятого населення серед людей працездатного віку. На фоні загального високого показника еміграції, високим усі роки залишається рівень безробіття. Частка населення, що живе нижче національного рівня бідності, у 2016 р. склала 13,5 % і демонструє тенденцію до збільшення після 2013 р., коли було зафіксовано мінімальний рівень цього коефіцієнта – 10,7 %. Отже, у випадку із Російською Федерацією ми спостерігаємо стрімку втрату ваги країни на світовій глобальній арені.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень. Зазначено, що сучасний методоло-

гічний підхід передбачає обчислення інтегральних показників, що враховують різні аспекти господарської діяльності країн світу. Проте ми заперечуємо можливість злиття різноманітних показників в єдиний інтегральний. Тому для здійснення оцінки ми застосовували розширений набір макроекономічних показників, що враховує аспекти демографічного характеру, бідності, нерівномірності розподілу доходів населення.

Визначено, що ключовими гравцями на світовій глобальній арені залишаються Сполучені Штати Америки і Японія. На початку ХХІ ст. до них приєднався Європейський Союз. Безумовним ключовим гравцем став Китай і стрімко підсилює свої позиції Індія. Російська Федерація не залишається поза увагою світового суспільства лише завдяки своїй непередбачуваній та неадекватній поведінці у міжнародних відносинах.

З'ясовано, що визначним чинником подальшого розвитку глобального середовища стає, беззаперечно, перехід від третьої до четвертої промислової революції, що зумовлює необхідність пошуку людиною свого місця у повністю автоматизованому і роботизованому виробничому процесі.

Поза увагою дослідження залишилися екологічні аспекти економічної діяльності країн світу, що певним чином знижує коректність проведеної оцінки. Тому подальші дослідження цієї проблематики мають бути спрямовані на розширення застосованої методики оцінки шляхом урахування в ній показників впливу економічної діяльності на стан довкілля в кожній країні.

Список літератури

1. В Давосе придумали альтернативу показателю ВВП. И кто теперь мировой лидер? [Електронний ресурс] // Meduza Project. – Режим доступа: <https://meduza.io/cards/v-davose-privdumali-alternativu-pokazatelyu-vvp-i-cto-teper-mirovoylider>. – Заглавие с экрана.
2. Global Economic Prospects. Broad-Based Upturn, but for How Long? [Electronic resource] // The World Bank. – Mode of access: <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>. – Title from the screen.
3. Гайдуков Л. Ф. Нове бачення нації в концепції «Індія-2020» Президента А. П. Дж. Абдул Калама / Л. Ф. Гайдуков, О. А. Бордлівська // Вісник Київського міжнародного університету. Серія «Міжнародні відносини». – Київ: КиМУ. – 2004. – Вип. 3. – 164 с.
4. Галахова Т. О. Компаративний аналіз глобального інноваційно-технологічного розвитку у вимірі підходів вітчизняних та зарубіжних дослідників / Т. О. Галахова, Є. М. Галахов // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 13. – С. 1478.
5. Ученые призвали отказаться от ВВП [Электронный ресурс] // Земля. Хроники жизни. – Режим доступа: <http://earth-chronicles.ru/news/2014-01-29-58737>. – Заглавие с экрана.
6. Кожемякіна Т. В. Місце України у глобальному економічному просторі: сучасні тенденції і перспективи змін / Т. В. Кожемякіна // Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин: матер. науково-практич. конфер. / відповід. ред. М. М. Поплавський. – Київ: Видавництво КНУКіМ, 2017 р. – С. 39–49.
7. Мейерсон Б. Топ-10 технологій 2015 року [Електронний ресурс] / Б. Мейерсон // World Economic Forum. – Режим доступу: <https://agenda.weforum.org/2015/03/top-10-emerging-technologies-of-2015-2/>. – Назва з екрана.
8. Марутян Р. Глобальні тенденції: парадокс прогресу: можливі сценарії розвитку світу [Електронний ресурс] / Р. Марутян // Matrix-info. – Режим доступу: <http://matrix-info.com/2017/08/07/globalni-tendentsiyi-paradoks-progresu-mozhlyvi-tsensariyi-rozvytku-svitu/>. – Назва з екрана.

9. World Data Atlas. World and regional statistics, national data, maps, rankings [Electronic resource] // Knoema. – Mode of access: <https://knoema.com/atlas>. – Назва з екрана.
10. Шваб К. Четвертая промышленная революция : монография / К. Шваб. – М. : Эксмо, 2017. – 208 с.
11. The Global Innovation Index 2016. Winning with Global Innovation [Electronic resource] // Cornell University, INSEAD, WIPO. – Mode of access: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf. – Title from the screen.

References

1. In Davos, they came up with an alternative to GDP. And who is the world leader now? Meduza Project. (2018). Retrieved from <https://meduza.io/cards/v-davose-pridumali-alternativu-pokazatelyu-vvp-i-kto-teper-mirovoy-lider>.
2. Global Economic Prospects. Broad-Based Upturn, but for How Long? International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. (2018). Retrieved from <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>.
3. Haidukov, L. F., & Bordilovska, O. A. (2004). New vision of the nation in the concept of India-2020 by President A.P. J. Abdul Kalam. Retrieved from http://vmv.kymu.edu.ua/v/03/gaydukov_bordilovska.htm2.
4. Halakhova, T. O., & Halakhov, Ye. M. (2017). A comparative analysis of global innovation and technological development in the measurement of approaches of domestic and foreign researchers. *Economics and Society*, 13, 1478.
5. Scientists have called for the abandonment of GDP. Earth. Chronicles of life (2014). Retrieved from <http://earth-chronicles.ru/news/2014-01-29-58737>.
6. Kozhemiakina, T. V. (2017). *Ukraine's Place in the Global Economic Space: Current Trends and Prospects for Change. International scientific and practical conference: Ukraine and the world: theoretical and practical aspects of activity in the field of international relations*. Kyiv: KNUKM
7. Meier, B. (2015). *Top 10 Technologies 2015*. World Economic Forum. Retrieved from <https://agenda.weforum.org/2015/03/top-10-emerging-technologies-of-2015-2/>.
8. Marutian, R. (2017). *Global Trends: A Paradox of Progress: Possible World Development Scenarios*. Matrix-info. Retrieved from <http://matrix-info.com/2017/08/07/globalni-tendentsiyi-paradoks-progresu-mozhlyvi-stsenariyi-rozvytku-svitu/>.
9. World Data Atlas. World and regional statistics, national data, maps, rankings. (2018). Retrieved from <https://knoema.com/atlas>.
10. Shvab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. Moscow: Exmo.
11. The Global Innovation Index 2016. Winning with Global Innovation. Cornell University, INSEAD, WIPO. Retrieved from http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf.

T. Kozhemiakina, N. Romanchenko

KEY PLAYERS AND PROCESSES OF THE GLOBAL WORLD: MODERN TRANSFORMATIONS

The purpose of the article is to identify the main contributors to the global environment, to study the role transformation of the world's leading countries in the connection with the recent changes on the world arena, and to analyze transformation processes of the global world.

In the process of writing the article the following general research methods are used: analysis and synthesis, abstraction, induction. The application of historical and systemic approaches has led to the integrity and logic of the conducted research and the validity of the findings.

It is noted that the modern methodological approach involves the calculation of integral indicators that take into account various aspects of the countries' economic activities. However, we deny the possibility of convergence of various indicators into a single integral one. Therefore, we use an expanded set of macroeconomic indicators that take into account the aspects of demographic, poverty, and uneven distribution of income to conduct an assessment.

It is determined that the United States of America and Japan stay the key players on the global arena. The European Union joined them at the beginning of the 21st century. China has become an undisputed key player, and India is rapidly strengthening its position. The Russian Federation is not left out of the attention of the world community simply because of its unpredictable and inadequate behavior in international relations.

It is found out that the main factor in the further development of the global environment is, undoubtedly, the transition from the 3rd to the 4th industrial revolution, which necessitates the search for a man of his place in a fully automated and robotic production process.

Environmental aspects of the countries' economic activities remained out of the focus of the study, which, in a way, reduces the precision of the assessment. Therefore, further research of this problem should be aimed at broadening the applied assessment method by including indicators that take into account the impact of the economic activity in each country on the state of the environment.

Key words: global environment, national economy, macroeconomic indicators, dynamics of economic development, industrial revolution, economic growth.

Матеріал надійшов 01.05.2018